

FERIEØEN ENDELAVE

To elever på Byggeteknisk Højskole har taget ideen med at gøre Endelave til ferie-ø op og lavet en udstykningsplan med over 500 huse, et aktivitetshus og marina, hvor hovedideen i det hele er, at man skal have mulighed for at dyrke sine interesser og være sammen med andre mennesker, mens man holder ferie. Man skal have mulighed for at bruge fritiden til noget og man skal komme hinanden ved.

Det, det gælder om er at komme hinanden ved, siger elev på Byggeteknisk Højskole, Niels M. Poulsen, som udgangspunkt for sit afgangsprøveprojekt ved højskolen, en ferieby på Endelave. At komme hinanden ved på den måde, at man kan opnå en stor eller lille berøringsflade med de andre indbyggere i feriebyen, så man kan dyrke fælles interesser, så man kan sætte sig på bænken i de fælles arealer og få sig en sludder, en håndbajer og en bid solskin.

Ø-problematikken trænger sig mere og mere på. Hvad skal vi med de små ø-samfund, der efterhånden bliver affolkede, men som samtidig ofte er af meget stor rekreativ værdi. Endelave er en af disse øer, der efterhånden savner eksistensgrundlag, og som samtidigt er yderst velegnet som ferieparadis. Men hvordan?

T e k s t :
Peter Kjelstrup

T e g n i n g :
Mogens Christiansen

- Den eksisterende sommerhusudstykningsplan på øen er under al kritik, siger Niels M. Poulsen, hvis egentlige tilskyndelse til at beskæftige sig med Endelave var, at han ønskede at lave et præfabrikeret fritidshus, der brød med den almindelige forestilling om, at sommerhuset skal ligne en villa. Det er en falsk form for romantik, siger han. Type-fritidshuset blev kædet sammen med øerne som fritidscentre, og det var derfor nærliggende at benytte øen inden for Horsens kommune, Endelave som arbejdsgrundlag.

Niels M. Poulsens lærer, arkitekt Mogens Wulff, Horsens, siger, at øen er et stykke natur, der er meget sart. Der er det store fredede areal mod nord, der er byen og færgehavnen, og spørgsmålet om, hvor mange mennesker der kan være på øen uden, at gøre vold på naturen melder sig.

- Min første tanke var, at en udstykning naturligvis skulle ligge syd for byen, idet man så kunne bruge byens faciliteter, butikkerne og havnen. Samtidigt er det kede ligste areal netop syd for byen, hvilket betød, at man ikke behøvede at ødelægge den natur, der er værd at bevare. Men ved at lægge udstykningen mellem det fredede område og byen, opnår man en balance, der på den ene side giver kortere afstande og på den anden side beskytter de miljøer, der er. Der er lagt en „måtte“ mellem udstykningen og de fredede arealer, hvilket betyder, at sommergæsterne bliver spredt inden de når til de fredede arealer.

Selve udstykningen er det centrale i hele projektet. Arealerne ud mod vandet skal bruges som en slags folkeferie. Det er her de præfabrikerede type-sommerhuse skal placeres. 295 huse tæt ved siden af hinanden, bygget op med 10 huse omkring et fælles areal. og

med endnu mere fællesareal rundt om hele kolonien. Huse, der skal bruges til udlejning med lagner, gryder og pander, lige til at flytte ind i. En lille gårdhave sørger for, at man kan være sig selv, men samtidigt er der skabt alle muligheder for at komme også andre end sig selv ved. Børnene skal have muligheder for at lege med andre børn, og forældre skal have

muligheder for at komme i forbindelse med naboerne. Det er nemlig en del af projektet, at det skal være attraktivt også for de lidt større børn at tage med i sommerhus.

At husene skal være til at leje hører også med i billedet. Det giver flere mennesker mulighed for at holde ferie på dette sted, og man kunne samtidigt benytte hele kolonien som kongresmulighed. Fællesfaciliteterne egner sig glimrende til dette formål i sommermånederne.

Bag folkeferiehusene ligger endnu en enklave. Det vil sige, der ligger faktisk 27. Her har man nemlig delt området op i 27 cirkler hver med en diameter på 100 m. I disse er det planen, at der skal placeres 10 huse i hver, gerne efter et eller andet bestemt system. Niels Poulsen tænker sig, at man i disse enklaver slog sig sammen om fælles interesser. I en af enklaverne holdt skakspillere til, i en anden svæveflyvere osv. Husene kunne enten ejes af foreninger, eller private, dog således, at man inden for den enkelte af de 27 enklaver havde samme status. I dette område skal vejnettet være et såkaldt integreret vejnet, hvilket betyder, at kørende og gående færdsel holdes adskilt. Og selv om dette er

tisk ikke nær så vidtgående som forslaget til vejnet inden for det udlejede område. Her så Niels Poulsen nemlig helst, at man lukkede for alt kørende trafik. Et bredere sti-net skulle så lede op gennem bebyggelsen, og et lidt smallere skulle l'ede ud til de enkelte huse. De brede er orienteret mod vandet, og i den anden ende mod parkeringspladser, og der skal så være trækvogne til rådighed til at køre pakkenellikerne ud til fritidshuset.

- Jeg ville egentlig gerne, at man lukkede for alt kørende trafik på øen, siger Niels Poulsen. Men det kan vist ikke lade sig gøre. Jeg forestiller mig, at man havde nogle enkelte åbne vogne til at køre folk og bagage fra havnen til udstykningen.

Sideløbende med dette projekt er der lavet et stort hus med fællesfaciliteter. Det er lavet af en anden af Byggeteknisk Højskoles elever, Thorkild Kjær Christensen. Dette aktivitetscenter er bygget op som et slags overdækket atriumhus, hvor man i midten har placeret et rundt svømmebassin med en diameter på 15 meter. Rundt om dette bassin er der anbragt en lang

række rum, der hver især har sin funktion. Der er en opholdsafdeling med pejsestue og bar, der er en bowlingbane, et bibliotek, en slags børneparkering, baderum og sauna, der naturligvis er lavet i tilknytning til svømmebassinet, og der er et rum, hvor man kan spille bordtennis, billard og bob. Endeligt er der et diskotek, hvor der ikke kun skal spilles musik for ungdommen. Det hele bygget ind i en bygning på 3600 kvm, hvortil hører en udendørs terrasse, hvor et restaurationskøkken også skal kunne servere, ligesom tilfældet er i de andre rum. For der er naturligvis også et cafeteria, så husmoderen kan holde ferie.

- Der er ikke pejse i nogen af sommerhusene, siger Niels Poulsen. Vil man sidde ved pejsen skal det foregå i aktivitetscentret.

- Fra dette center skal der gå en sti op til den eksisterende gård, som jeg mener bør bevares, siger Kjær Christensen. Al eksisterende bevoksning er jo lagt an på at der ligger en gård på stedet. Og i denne gård, hvor der skal bo en opsynsmand, kunne jeg tænke mig at man havde alle mulige skags dyr, så børnene kunne lære at omgås

disse. Der kan også være ponyer, så man ved hjælp af dette transportmiddel kan komme rundt på øen.

Ved siden af aktivitetscentret er der afsat plads til mere almindelige aktiviteter. Man kunne her tænke sig, at der blev anlagt supermarked, is og pølseboder, fotohandel og kiosker, så man lige kan gå over at købe de ting man står og mangler.

Til anden side af aktivitetscentret er vandet. Og her skal der så anbringes en fuldt udbygget lystbådehavn, med overvintringshaller til bådene, et mindre skibsværft, hvor man kunne få udbudet småskader på lystbådene, og endeligt et motel for sejlere. Men denne side af det omfattende projekt har de to elever ikke beskæftiget sig så meget med. Der er blot sat arealer af, så projektet kan fremtræde som en helhed, idet det er nemmere at få myndighedernes billigelse til et fuldt færdigt projekt.

Derfor har man også under udarbejdelsen af feriecentret gjort sig tanker i retningen af, hvordan bevoksningen og materialerne tager sig ud. Husene bygges af træ, og

på sti-nettet „brølægger“ man ligeledes med træ. Beplantningen skal tage hensyn til, at man hurtigt får større træer og buske i området: Derfor skal der plantes hurtigtvoksende træer. Men samtidigt skal der plantes andre vækster, der gør, at man på det tidspunkt, hvor de hurtigtvoksende graner bliver for høje simpelthen kan fælde dem og lade de sekundære vækster blive enerådende. En naturlig indvending mod projektet, er, at folk ikke kan lide at bo i de mange ens huse. Men det er Niels Poulsens indtryk gennem undersøgelser både her i landet og i Sverige, at folk meget hurtigere bliver trætte af de eksisterende udstykninger, hvor man lægger et sommerhus og hegner 1500 kvm. grund inde og her tænkes især på, at det er svært at få de lidt større børn med ud i disse fritidshuse. Undersøgelserne har også vist, at selv folk der var meget skeptiske over for ideen om at flytte ind i sådanne centre i sommerferien, efter at have prøvet en enkelt gang, kommer tilbage år efter år. Dels for at nyde samværet med andre, dels for at kunne dyrke sine fritidsinteresser. Man skal kunne lege i sin ferie.